Przymierze — więcej niż zwykła obietnica

Początki wiary i patriarchowie • Rdz 8:20–9:17

Myśl przewodnia

Przymierze po potopie łączy obietnicę Boga z uznaniem wartości życia.

Opowieść i opracowanie dla uczestnika

W potocznym języku obietnica bywa luźną deklaracją. Rdz 9:8–17 mówi jednak o przymierzu: trwałej relacji określonej przez Boże zobowiązanie. Tekst wymienia jego adresatów, treść i znak.

Adresatami są Noe, jego potomkowie i wszystkie żywe istoty. Obietnica dotyczy niezniszczenia całego życia przez kolejny potop; znakiem ma być tęcza. Warto podkreślić, że w tym fragmencie zobowiązanie wyraża Bóg. Nie powinniśmy automatycznie przenosić sposobu zawarcia tego przymierza na wszystkie inne przymierza w Biblii.

Wcześniejszy fragment, Rdz 9:1–7, pokazuje poszanowanie życia jako moralny temat po kataklizmie. Życie człowieka nie jest czymś, czym można dowolnie rozporządzać. To łączy rozmowę o przymierzu z poznaną już godnością osoby z Rdz 1:26–27.

Przymierze noachickie w Rdz 9 ma szeroki zakres, obejmujący przyszłe pokolenia i żywe istoty. Znak tęczy jest częścią biblijnej narracji; nie należy mieszać znaczenia religijnego znaku z fizycznym wyjaśnieniem tęczy. Uważne czytanie uczy też rozróżniania treści obietnicy od oczekiwań, które do niej dopisujemy.

Uważna lektura polega na odróżnieniu tego, co tekst mówi, od wniosku, który samodzielnie z niego wyprowadzamy. Przykładowo zdanie „tęcza jest znakiem przymierza” znajduje się w narracji. Zdanie „każdy deszcz jest dowodem gniewu Boga” nie wynika z tego fragmentu. Dobrze czytana Biblia uczy dyscypliny myślenia.

Cele lekcji

• Rozróżnia przymierze, obietnicę i znak.

• Wskazuje, do kogo Bóg skierował przymierze po potopie.

• Wyjaśnia znaczenie szacunku dla życia na tle Rdz 9.

• Wskazuje w tekście odpowiedź na pytanie: Jaką różnicę widzisz między znakiem przymierza a wyjaśnieniem zjawiska tęczy?

Przebieg zajęć

Problem do rozważenia — 5 min

Zapytaj: „Czym różni się obietnica «pomogę jutro» od przymierza opisanego jako trwałe?”.

Tekst i kontekst — 12 min

Lektura Rdz 8:20–9:17. W lekcji 06 poznaliśmy ocalenie Noego i jego rodziny. Teraz czytamy, jak Bóg zwraca się do Noego po potopie.

Uzasadniamy wnioski — 11 min

Praca w trzech kolumnach: adresaci (Rdz 9:8–10), treść (9:11), znak (9:12–17). Osobno porównajcie Rdz 9:1–7 z Rdz 1:26–27.

Dylemat i argumentacja — 16 min

Zadanie: grupa ocenia zdania o potopie, o wszystkich przyszłych powodziowych tragediach i o trosce o zwierzęta. Uczeń oznacza: bezpośredni zapis, wniosek uzasadniony, nadinterpretacja, a potem daje fragment uzasadnienia.

Podsumowanie — 6 min

Zakończcie dyskusję pytaniem: „Po co tekst powtarza swoją obietnicę?".

Ćwiczenie uzupełniające

Narysuj schemat: strony przymierza, jego treść, znak oraz błędne uogólnienie.

Pytania i propozycje odpowiedzi

Jakie są trzy elementy przymierza po potopie?

Adresaci, treść Bożej obietnicy, znak.

Czy zjawisko naturalne może pełnić rolę znaku w tekście religijnym?

Tak; są to dwa różne poziomy opisu.

Co wynika z Rdz 9:1–7 dla etyki?

Waga życia i odpowiedzialnego postępowania.

Jaką różnicę widzisz między znakiem przymierza a wyjaśnieniem zjawiska tęczy?

Pierwsze dotyczy funkcji znaku w historii przymierza, drugie mechanizmu optycznego.

Pomoce dydaktyczne

- wydruki Rdz 9
- schemat adresaci–treść–znak
- zakreślacze w trzech kolorach
- karta pracy

Wskazówki biblijne i wychowawcze

- Obietnica z Rdz 9:8–17 jest skierowana nie tylko do rodziny Noego, lecz również do istot żywych. Tęczy nie przedstawiaj jako prywatnej obietnicy, że nic trudnego nigdy się nie wydarzy. | Uzupełnienie IV: Przymierze obejmuje potomków Noego i wszystkie żywe istoty (Rdz 9:9–10). Obietnica dotyczy nieponowienia zagłady wszelkiego życia przez potop w określonym w tekście sensie; nie jest gwarancją braku lokalnych powodzi ani wszelkich nieszczęść. Tęcza jest znakiem przymierza w narracji, a zarazem zjawiskiem przyrodniczym.
- Oddziel obserwacje zawarte w tekście od wniosków i odniesień współczesnych; pozostaw czas na pytania, także bez odpowiedzi.
- Udział w rozmowie i modlitwie jest dobrowolny. Dziecko może pytać, milczeć i zgłaszać wątpliwości.
- W Rdz 9:8–10 adresatami przymierza są Noe, jego potomstwo i wszelkie żywe istoty; nie ograniczaj go do jednej rodziny.
- Rdz 9:11 oznacza obietnicę, że potop nie zniszczy ponownie całego życia na ziemi. Tekst nie oznacza, że nigdy nie wystąpią lokalne powodzie.
- W Rdz 9:12–17 tęcza jest znakiem przymierza; zjawisko optyczne ma zarazem przyrodnicze wyjaśnienie, co nie usuwa jego roli w narracji biblijnej.

• Rdz 9:1–7 zawiera także nakazy dotyczące życia, rozmnażania i poszanowania ludzkiej krwi. Dla najmłodszych wystarczy pozytywny przekaz troski o życie.

• Przymierze noachickie należy odróżniać od przymierza z Abrahamem, na Synaju i późniejszej obietnicy nowego przymierza; mają odmienne adresaty i znaki.

• Nie przedstawiaj przymierza noachickiego jako obietnicy braku cierpienia; unikaj pomniejszania realnych skutków katastrof.

• Tęcza nie gwarantuje pojedynczemu człowiekowi bezpiecznej pogody. Nie przedstawiaj katastrof jako oznak, że Bóg złamał obietnicę.

• Obietnica z Rdz 9:8–17 jest skierowana nie tylko do rodziny Noego, lecz również do istot żywych. Tęczy nie przedstawiaj jako prywatnej obietnicy, że nic trudnego nigdy się nie wydarzy.

• Uwagi do interpretacji i bezpieczeństwa: Przymierze obejmuje potomków Noego i wszystkie żywe istoty (Rdz 9:9–10). Obietnica dotyczy nieponowienia zagłady wszelkiego życia przez potop w określonym w tekście sensie; nie jest gwarancją braku lokalnych powodzi ani wszelkich nieszczęść. Tęcza jest znakiem przymierza w narracji, a zarazem zjawiskiem przyrodniczym.

Kontynuacja w domu

Porozmawiajcie o przypadku, gdy ktoś obiecuje więcej, niż rzeczywiście może zagwarantować.